

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/biezaca-dzialalnosc-biu/59920,Uroczystosci-upamietniajace-ofiary-systemow-totalitarnych-z-lat-1939-1956-Bialystok.html>
2022-10-04, 16:34

Uroczystości upamiętniające ofiary systemów totalitarnych z lat 1939-1956 - Białystok, 15 października 2018

15 października br. w Areszcie Śledczym w Białymstoku odbyły się uroczystości upamiętniające miejsce pamięci ofiar dwóch systemów totalitarnych - sowieckiego oraz nazistowskiego. Badania nad ofiarami, więzionymi i represjonowanymi, pomordowanymi przez Sowietów, Niemców i rodzimych komunistów w więzieniu w Białymstoku w latach 1939-1956 od lat są przedmiotem badań historyków IPN.

Do realizacji tego upamiętnienia doszło na skutek podpisania jesienią 2017 r. umowy przez dyrektora białostockiego oddziału IPN dr. hab. Piotra Kardełę, dyrektora Aresztu Śledczego płk. Wojciecha Prażmowskiego oraz dyrektora Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej płk. Piotra Kondraciuka. W dwóch pomieszczeniach w piwnicach aresztu (jedno z nich było miejscem wykonywania wyroków śmierci) przedstawiono instalację artystyczną autorstwa dr. hab. Andrzeja Dworakowskiego, profesora Politechniki Białostockiej. Na niewielkiej powierzchni przedstawiono listy skazanych na karę śmierci przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Białymstoku, wybrane dokumenty, fotografie skazanych oraz zdjęcia z ekshumacji i artefakty, m. in. łuski, guziki, monety, dewocjonalia. Poświęcenia miejsca pamięci dokonali Jego Ekscelencja ksiądz Arcybiskup Tadeusz Wojda oraz Jego Ekscelencja Arcybiskup Jakub.

Na uroczystości otwarcia miejsca upamiętnienia Ofiar Systemów Totalitarnych w latach 1939-1956 przybyło liczne grono zaproszonych gości, w tym przede wszystkim rodziny ofiar. W wydarzeniu wzięł udział m. in. minister nauki i szkolnictwa wyższego Jarosław Gowin, który podkreślił, iż wydarzenie ma na celu upamiętnienie setek ofiar ludobójczych zbrodni. Dodał, że powinniśmy pamiętać i czcić każdą z tych osób zbiorowo i indywidualnie. Dyrektor Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN Adam Siwek odczytał list Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr Jarosława Szarka, skierowany do uczestników uroczystości, w którym Prezes IPN zaznaczył, iż upamiętnienie tego miejsca to spłata długu zaciągniętego wobec tych, którzy nie doczekali wolności, a pozostali wierni Bogu i Ojczyźnie. W imieniu ofiar rodzin pomordowanych do zebranych przemówił Jerzy Rybnik - syn płk. Aleksandra Rybnika, którego szczątków nadal nie odnaleziono. Dr Jarosław Schabieński, naczelnik Oddziału Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Białymstoku, omówił zarys i kalendarium prac ekshumacyjnych w areszcie, przedstawił osoby z IPN oraz wolontariuszy, którzy przyczynili się do finalizacji całego przedsięwzięcia. O historii tego miejsca opowiedział Piotr Łapiński - pracownik oddziału IPN w Białymstoku. W godzinach wieczornych miejsce upamiętnienia odwiedził minister obrony narodowej Mariusz Błaszczak, który w asyście wojewody podlaskiego Bohdana Paszkowskiego złożył kwiaty pod tablicą z listą skazanych na karę śmierci przez WSR.

Spotkanie cieszyło się dużym zainteresowaniem mediów. Relacje z uroczystości pojawiły się na stronach: bstok.pl, Polskie Radio Białystok, Białystok Online, białystok.wyborcza.pl, Radio Akadera, Radio Maryja.